

بررسی آثار بکارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی طبق دستورالعمل بانک مرکزی بر شاخص‌های مالی و مدیریت سود در بانک‌ها

مجید واحدی ©

دانش آموخته کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی

دکتر آزیتا جهانشاد^۲

دانشیار گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

(تاریخ دریافت: ۱۳ شهریور ۱۳۹۷؛ تاریخ پذیرش: ۲۳ دی ۱۳۹۷)

رشد تجارت بین‌المللی و جریان‌های سرمایه و پیوستگی اقتصادی فراینده طی دو دهه گذشته، منجر به تمایل به هماهنگ‌سازی استانداردهای حسابداری در میان کشورها شده است. در نتیجه، تعداد زیادی از کشورها استفاده از استانداردهای بین‌المللی حسابداری را پذیرفته‌اند. استانداردهای مذکور با افزایش قابلیت مقایسه و کیفیت اطلاعات مالی موجب شفافیت اطلاعاتی می‌شود. بانکها که بعنوان سردمداران اقتصادی جامعه بخصوص در امر جذب و تخصیص سرمایه به ارکان اقتصادی مملکت از جایگاه حساسی برخوردارند، همواره از طرف فعالان بازار مورد ارزیابی و آزمون قرار گرفته‌اند، در این تحقیق تاثیر بکارگیری استانداردهای بین‌المللی حسابداری طبق دستورالعمل بانک مرکزی بر شاخصهای مالی و مدیریت سود بانکها مورد بررسی قرار گرفته است و از آنجا که دستورالعمل بانک مرکزی از ابتدای سال ۱۳۹۴ الزامی شده است، لذا اثرات بکارگیری دستورالعمل فوق از سال ۱۳۹۲ تا پایان ۱۳۹۵ مورد ارزیابی قرار گرفته است.

جهت آزمون فرضیه‌ها از روش آزمون‌های مقایسه میانگین دو جامعه و من-ویتنی استفاده شده است یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بکارگیری استانداردهای بین‌المللی حسابداری بر مدیریت سود تاثیر منفی معناداری دارد با توجه به اهمیت استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، حرکت بانک‌ها به سمت اجرای این استانداردها ضروری می‌باشد زیرا این مورد از منظر مالی منجر به شفاف سازی صورت‌های مالی، افزایش اعتبار در سطح بین‌المللی، کاهش هزینه حضور در بازارهای مالی و تسهیل ارتباطات بین‌المللی می‌شود.

واژه‌های کلیدی: استانداردهای بین‌المللی حسابداری، نسبتهای مالی، مدیریت سود.

¹ majidvahedi@yahoo.com

² az_jahanshad@yahoo.com

مقدمه

رشد تجارت بین‌المللی و جریان‌های سرمایه و پیوستگی اقتصادی فزاینده طی دو دهه گذشته، منجر به تمایل به هماهنگ‌سازی استانداردهای حسابداری در میان کشورها شده است. نبود یکپارچگی در سیستم گزارشگری مالی، همواره به‌عنوان یکی از موانع شفافیت اقتصادی کشورمان محسوب می‌شد. این موضوع پس از رفع تحریم‌های بین‌المللی و افزایش تقاضا از سوی سرمایه‌گذاران خارجی اهمیت بیشتری پیدا کرد. بنابراین سکانداران اقتصاد کشورمان سعی کردند زمینه اجرای استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی یا همان IFRS را فراهم کنند، معیارهای دقیق حسابداری این استاندارد، نوعی زبان مشترک در سطح دنیا ایجاد می‌کند تا همه بتوانند فارغ از تفاوت قوانین و مقررات داخلی، از اطلاعات بنگاه‌های اقتصادی در یک قالب مشخص بهره‌مند شوند. بانک مرکزی از این پس مجموعه گزارشگری مالی غیرشفاف را که شامل گزارش حسابرسی نیز می‌شود، از بانک‌ها نخواهد پذیرفت چرا که امروز گزارش‌های غیرمقبول در نظام بانکی بین‌المللی اساساً جایگاهی ندارد. ضمن آنکه استقرار موفق IFRS باید فراتر از ظرفیت توافق سازمان بورس و سازمان حسابرسی و حتی بانک مرکزی دیده شود. در این تحقیق به دستورالعمل بانک مرکزی و بکارگیری آن توسط بانکها در گزارشات مالی سالانه، پرداخته شده است.

مبانی نظری

استانداردهای بین‌المللی مجموعه‌ای از دستورالعملها، روشها و راهکارهایی است تا گزارشات مالی را در سطوح بین‌المللی هماهنگ و قابل مقایسه گرداند. طی سالهای ۱۹۷۳ الی ۲۰۰۰ استانداردهای بین‌المللی توسط "هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری" IASB تدوین و ارائه میگردید. از آوریل سال ۲۰۰۱ با تجدید سازمان هیئت استانداردهای بین‌المللی، "کمیته استانداردهای بین‌المللی" IASB شکل گرفت و استانداردهای ارائه شده توسط IASB با نام IAS و تحت عنوان جدید IFRS به جامعه بین‌المللی ارائه شده است. استانداردها در واقع توافق فنی است که طی یک سند، تمامی معیارها، روشها، فرآیندها و دستورالعملهای اجرای یک رویداد مالی را فراهم میکند. استانداردها یا بصورت اجباری است که با حمایت قانون لازم الاجرا است و یا بصورت اختیاری که با توجه به نیاز و امکان اجرا توسط واحدهای اقتصادی اجرا میگردد.

امروزه حدود ۱۲۰ کشور استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را پذیرفته اند. بعضی از کشورها مانند چین، این استانداردها را به صورت نسبی به کار گرفته اند و بعضی کشورها مانند آمریکا نیز برای پذیرش این استانداردها برنامه ریزی کرده اند. اهداف اصلی این استانداردها از نظر کمیسیون اروپا و هیئت استانداردهای حسابداری بین‌المللی عبارت از افزایش قابلیت مقایسه و شفافیت اطلاعات مالی، افزایش کارایی بازارهای سرمایه و پیامدهای مساعد و مثبت اقتصادی است را به نظر میرسد. یکی از نتایج برنامه کمیته بین‌المللی استانداردهای حسابداری (IASB) در هماهنگ سازی حسابداری در سطح جهان، پذیرش استانداردهای بین‌المللی از سوی تعداد قابل توجه و فزاینده ای از نهادهای حرفه‌ای حسابداری در کشورهای در حال توسعه میباشد این پذیرش گسترده درست نقطه مقابل نظرات و استدلال‌های قیاسی بسیاری از دانشگاهیان و صاحب نظران است که ادعا می‌کنند حصول اهداف استانداردهای بین‌المللی حسابداری

برای این کشورها غیرعملی، نامربوط، و یا حتی زیان آور است (نوروش، ۱۳۸۱)، به همین خاطر در پیاده سازی IFRS ابتدا باید چالشهای موجود را شناسایی و سپس راهکارهای مناسب برای رفع این چالشها را پیشنهاد نمود.

بانک مرکزی از حدود سه سال گذشته، حرکت‌های اصلاحی در نظام بانکی را در ابعاد مختلفی آغاز کرده است، یکی از این تلاش‌ها حرکت به سمت اجرای IFRS و شفاف سازی گزارشگری مالی بانک‌ها بوده است. در این راستا مطالعات دقیق و کارشناسی با همکاری خبرگان حرفه و دانشگاه از سال ۱۳۹۳ در بانک مرکزی آغاز شد که از جمله نتایج آن تدوین نقشه راه حرکت برنامه‌ریزی شده به سمت اجرای کامل IFRS و تشکیل کمیته مطالعاتی IFRS صنعت بانکداری در پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی بوده است. بانک مرکزی از این پس مجموعه گزارشگری مالی غیرشفاف را که شامل گزارش حسابرسی نیز می‌شود، از بانک‌ها نخواهد پذیرفت چراکه امروز گزارش‌های غیر مقبول در نظام بانکی بین‌المللی اساساً جایگاهی ندارد. ضم آنکه استقرار موفق IFRS باید فراتر از ظرفیت توافق سازمان بورس و سازمان حسابرسی و حتی بانک مرکزی دیده شود.

گام اول اجرایی در این زمینه را در سال ۱۳۹۴ با ابلاغ صورت‌های مالی همگرا با IFRS به بانک‌ها آغاز شد.

هدف اصلی در این مرحله نزدیک شدن به قالب‌ها و ادبیات نوین گزارشگری مالی بین‌المللی و ارتقای قابل ملاحظه شفافیت در چارچوب استانداردهای ملی بود. نتیجه این اقدام تطبیق کامل صورت سود و زیان بانک‌ها با نمونه رایج منطبق با IFRS بود که به مدد طراحی صورت عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری صورت گرفت. این صورت مالی انعکاس‌دهنده عملیات مشاع بانک‌ها بوده، پاسخگویی بانک به صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری که رابطه ای و کالتی دارند را محقق ساخته و ارائه صورت سود و زیان را به شکل قابل فهم و رایج در فرم بین‌المللی میسر ساخته است، به هر حال این واقعیت برخاسته از مدل کسب و کار متفاوت بانکداری ایران می‌باشد و ضرورتی اجتناب‌ناپذیر تلقی می‌شود؛ زیرا در بانکداری ایران دورابطه مباشرتی برقرار است، رابطه اول؛ مشابه بانکداری متعارف دنیا بین بانک و سهامداران و رابطه دوم؛ متأثر از قانون عملیات بانکی بدون ربا، بین بانک و سپرده‌گذاران برقرار است و به استناد چارچوب نظری گزارشگری مالی که حاکم بر استانداردهای حسابداری است، منطقیاً باید در جای خود لحاظ شود. به خصوص اینکه دو تحول عمده مورد ادعای IFRS، اصول محوری (به جای قاعده محوری) و توجه به مدل کسب و کار واحدهای گزارشگر است. به علاوه در مجموعه جدید صورت‌های مالی، موارد بسیاری از تغییرات در جهت ارتقای افشا و شفافیت مورد تأکید IFRS و موارد قابل ملاحظه ای تغییر خاص در جهت تطبیق با IFRS انجام شده است که از جمله مهم‌ترین آنها افشای ریسک‌های چهارگانه صنعت بانکداری است.

استفاده از استانداردهای گزارشگری هماهنگ و یکسان سبب میشود تا از خاصیت انعطاف پذیری حسابداری کاسته شود. استفاده از استانداردهای حسابداری نمی‌تواند برای تمام جوامع با شرایط اقتصادی، سیاسی قانونی، فرهنگی و محیطی متفاوت مناسب باشد. شرایط بازارهای مالی و به ویژه بورس

در کشورهایت وسعه یافته ای مانند ایالت متحده و بریتانیا، این استاندارد ممکن است کیفیت پایین تری نسبت به استاندارد ملی داشته باشد و وجود رقابت سالم بین استانداردها نیز الزامی است (بارث و همکاران، ۲۰۰۸؛ جمال، ۲۰۱۰). از سوی دیگر، در زمینه ی کشورهای در حال توسعه نیز استدلال میشود هیئت استانداردهای حسابداری بین المللی و کمیته پیش از آن، از ابتدا از نظر ساختاری و عملیاتی به عنوان ابزاری اثربخش برای بهبود نحوه عمل و معیار حسابداری در میان کشورهای در حال توسعه طراحی نشده اند اما وضعیت جاری نشان میدهد که جهانی سازی و تسهیلات سیاسی عامل افزایش فزاینده ی پذیرش استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی است [14].

از موارد دیگری که بایستی مورد توجه قرار گیرد اجرای عجولانه و بدون تمهید روش تعهدی کامل در بانکها میباشد که عامل اصلی شناسایی سودهای موهوم و در پی آنان انباشت داراییهای موهوم در نظام بانکی بوده است که شاید امروز به تنهایی بیش از نیمی از معضل ترازنامه بانکهای ایران را تشکیل می دهد. به عبارتی دیگر بررسی آثار احتمالی بکارگیری روش تعهدی کامل در مدیریت سود در صورت های مالی بانکها بسیار ضروری به نظر میرسد.

مدیریت سود در حسابداری، عملی عمدی برای اثرگذاری بر فرایند گزارشگری مالی بخاطر کسب سود شخصی است مدیریت سود، شامل تغییر گزارش های مالی جهت گمراه ساختن سهامداران درباره عملکرد اساسی سازمانها تحت تأثیر قراردادن پیامدهای قراردادی است که وابسته به ارقام حسابداری گزارش شده می باشد.

در تعریفی دیگر، مداخله هدفمند در فرآیند گزارشگری مالی خارجی که به قصد کسب منافع شخصی صورت می گیرد را «مدیریت سود» گویند. مدیریت سود زمانی واقع می شود که مدیر، ارقام متفاوتی از سودهای واقعی را به سهامداران گزارش کند. بر اساس مسئله نمایندگی، به دلیل جدائی مالکیت از مدیریت و وجود تضاد منافع بین این دو، معاملات با اشخاص وابسته میتواند موجب کاهش کیفیت افشاء و از دست رفتن ثروت سهامداران گردد و مدیر برای سرپوش گذاشتن روی این انتقال ثروت، ممکن است به مدیریت سود اقدام کند [12].

در جهان امروز رد پای رفتار انسانی در تهیه و ارائه گزارش های مالی ثابت شده است. نمونه این رفتارها، رفتار های سیاسی مدیران است. ریشه اصلی آن نیز تضاد منافع موجود بین مدیران و استفاده کنندگان برون سازمانی از اطلاعات مالی است که از تئوری نمایندگی سرچشمه می گیرد. تصمیمات گرفته شده توسط مدیران لزوماً با خواسته ها و آرزوهای سهامداران منطبق نیست. هر طرف برای این که عاقلانه رفتار کنند اقداماتی را انجام می دهد که برای خودش منتفع و سودمند باشد، بی آنکه لزوماً نفع طرف دیگر را به حساب آورد [8].

(جونگ، روسلن، و وروی جمیرن، ۲۰۰۶) به طور تجربی تأثیر مقررات استاندارد گزارشگری مالی بین المللی بر سهام ممتاز در هلند را بررسی کردند. این مطالعه اولین مطالعه از این نوع بود که پیامدهای یک قانون خاص استاندارد بین المللی رابه جای تأثیر پذیرش عمومی این استانداردها آزمون میکند. نویسندگان استدلال کردند که پیامدهای استانداردهای بین المللی

گزارشگری مالی به صورت های مالی محدود نیست بلکه پذیرش آن پیامدهای اقتصادی با اهمیتی نیز دارد. نویسندگان در این پژوهش نتیجه گیری کرده اند که استانداردهای بین المللی موجب میشوند تا مؤسسات ساختار سرمایه شان را از طریق کاهش تنوع ساختار سرمایه تغییر دهند [21].

پیشینه پژوهش

در بررسی انجام شده از طریق صندوق بین المللی پول (IMF)، در ارزیابی توسعه ی بخش مالی در خاورمیانه و شمال آفریقا در سال ۲۰۰۵، ایران در بین ۲۰ کشور مورد بررسی در رده ی ۱۸ قرار گرفت و شاخص توسعه ی مالی آن در سطح پایین ارزیابی گردید. همچنین بر طبق تحقیق موسسه ی استاندارد فروم، ایران با ۲ پله سقوط در سال ۲۰۰۹ از گروه سوم به گروه پنجم تغییر مکان داده است. اینگونه بررسی ها نشان دهنده ی افزایش ریسک تجاری در ایران است که خود موجب کاهش استفاده از موقعیتهای بهینه ی اقتصادی میگردد. در دنیای امروز راه برای خروج از این موقعیت وجود دارد. پذیرش استانداردهای بین المللی حسابداری مربوط به بانکها با تامل و با رفع موانع موجود میتواند راه را برای افزایش کیفیت استانداردهای حسابداری ایران در حوزه صنعت بانکداری هموار سازد. در مورد استانداردهای گزارشگری مالی بین المللی تا کنون مطالعات زیادی صورت پذیرفته است که در ادامه به برخی از آنها اشاره میشود:

پیشینه خارجی

قوانین سخت گیرانه تر منجر به ایجاد مجادله های بزرگ بین سیاست گذاران، قانون گذاران و اقتصاددانان شده است علی الخصوص، مخالفان مقررات سخت گیرانه این طور استدلال نمودند که خودانتهایی از طریق سازوکارهای حاکمیت شرکتی و انتظام بازار می تواند منجر به تعدیل اقدامات ریسک پذیری توسط مؤسسات مالی گردد.

شینگری و هیسنی (۲۰۱۵) در مطالعه ای تحت عنوان "عوامل تعیین کننده نسبت کفایت سرمایه در سیستم بانکداری آلبانی طی سال های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۴"، به این نتیجه رسیدند که بازده دارایی ها و بازده حقوق صاحبان سهام بر نسبت کفایت سرمایه موثر نیستند، در حالی که متغیرهای وام و نسبت وام به سپرده، دارای ارتباطی معکوس با نسبت کفایت سرمایه هستند. ارتباط بین اندازه بانک و نسبت کفایت سرمایه نیز مستقیم و معنادار بوده است [23].

چالرمچاتویچین و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان "تأثیر تمرکز مالکیت بانک بر کفایت سرمایه، نقدشوندگی و ثبات سرمایه"، بیان کردند، قانون گذاران تلاش نموده اند که این پدیده را از طریق تنظیم استانداردهای کفایت سرمایه اثربخش تر و سخت گیرانه تر، محدود نموده و تسکین دهند [17].

با پذیرش اجباری استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی و تاثیر آن بر مقایسه پذیری صورتهای مالی، می توان انتظار داشت شرکتها با انگیزه بیشتری از آن پیروی کنند؛ با این وجود نتایج در کشورهای

¹ Shingjergji and Hyseni

² Chalermchatvichien

مختلف نشان میدهد که پذیرش اجباری استانداردهای بین المللی تاثیر کمی بر مقایسه اطلاعات مالی حسابداری دارد.

احمد و دوئلمن (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان "اعتماد بیش از حد مدیریتی و محافظه کاری حسابداری"، پیش بینی کردند که مدیران با اعتماد به نفس زیاد، تمایل دارند شناسایی سود را تسریع بخشیده و شناسایی زیان را به تأخیر بیندازند؛ چنین مدیرانی، عموماً از محافظه کاری حسابداری کمتر استفاده می کنند. آنها دریافتند که بین مدیرعامل دارای اعتماد بیش از حد و محافظه کاری حسابداری، رابطه منفی وجود دارد [13].

کرپنیز و هویس (۲۰۱۱) در مقاله خود به بررسی نحوه پذیرش اجباری در ۱۴ کشور اروپایی بین سالهای ۲۰۰۴-۲۰۰۶ پرداختند که نتایج آن حاکی از تاثیر مثبت این استانداردها میباشد [15]. فونسکا و گنزالز (۲۰۰۸) نیز از تأثیر نظارت بیشتر بر بانکها و چارچوبهای دقیق قانونی بر مدیریت سود در صنعت بانکداری خبر دادند [19].

در پژوهش دیگری که جرماکوویچ و همکاران در سال ۲۰۰۷ انجام دادند مشخص شد که شرکتهایی که استانداردهای بین المللی را برای اولین بار اجرا کرده اند، افزایش محسوسی در میزان نقدینگی و ارزش شرکت بوجود آمده است [20].

در مطالعه صنعت بانکداری، شن و چیه (۲۰۰۵) با بررسی سودهای گزارش شده، استنتاج نمودند که اکثر بانکها، سودهای خود را دستکاری می کنند. آنان همچنین نشان دادند که محافظت بیشتر از حقوق سرمایه گذاران و شفافیت بیشتر در افشای اطلاعات صورت های مالی بانکها می تواند به عنوان مانعی بر سر راه مدیریت سود عمل کند [18].

پیشینه داخلی

کرمی و ملانظری (۱۳۹۲) در مطالعه ای با عنوان "بررسی رابطه ذخیره مطالبات مشکوک الوصول و مدیریت سرمایه در بانکها"، دریافت که نتایج آزمون فرضیه های تحقیق نشان می دهد برخلاف انتظار بین ذخیره مطالبات مشکوک الوصول و کفایت سرمایه رابطه معناداری وجود ندارد [9].

پیمان نوری بروجردی و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیقی با عنوان "مدیریت سود، ریسک سهام و نوسانات درآمد در بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" بیان میدارند که ادبیات مربوط به دستکاری های حسابداری به ضعف ذاتی حسابداری اشاره دارد که حتی با رعایت استانداردهای حسابداری و سایر قوانین محاط بر محیطهای گزارشگری مالی امکان تولید و ارایه گزارشات غیرمنصفانه از عملکرد یک واحد اقتصادی توسط مدیریت وجود دارد، بدون اینکه هیچ استاندارد یا قانونی نقض شده باشد [10].

اشعری (۱۳۹۲) در پایان نامه خود تحت عنوان "بررسی تأثیر ریسک اعتباری بر سودآوری بانکها در ایران" تأثیر ریسک اعتباری بر سودآوری بانکهای ایران را بررسی نموده است. برای اندازه گیری ریسک

¹ Fonseca and Gonzalez

² Shen and Chih

اعتباری از نسبتهای تسهیلات غیرجاری به کل تسهیلات و ذخیره مطالبات مشکوک الوصول به کل تسهیلات استفاده شده است. همچنین سودآوری با استفاده از دو نسبت بازده داراییها و بازده حقوق صاحبان سهام اندازه گیری شده است نتایج پژوهش نشان میدهد بین ریسک اعتباری و سودآوری بانکها رابطه معناداری وجود دارد. رابطه یاد شده را میتوان اینگونه تشریح کرد که باافزایش ریسک اعتباری، هزینه بانکها افزایش و، بنابر این سودآوری آنها کاهش مییابد [2].

تردیدی نیست که یکی از مهم ترین اهداف یکسان سازی جهانی استانداردهای حسابداری افزایش مقایسه پذیری صورتهای مالی است. از دیدگاه نظری این توافق وجود دارد که داشتن مجموعه واحدی از استانداردهای با کیفیت بالا به نفع سرمایه گذاران است و منجر به کاهش هزینه های اداری جهت دسترسی به بازارهای سرمایه در سراسر جهان می شود. در یک بازار سرمایه ی یکپارچه، منطق وجود مجموعه ی واحدی از استانداردها آشکار است، زیرا این مجموعه ی واحد، مقایسه پذیری و درک گزارشگری مالی را بهبود می بخشد و به کارگیری سرمایه در فراسوی مرزهای سیاسی را کاراتر می سازد.

نیکومرام و فتحی (۱۳۹۰) به بررسی ارتباط بین استانداردهای حسابداری بر کیفیت گزارشگری مالی پرداختند که نتایج تحقیق نشان داد تفاوت معناداری بین پایداری سو شرکتهای با الزام استانداردها ایجاد نشده است [11].

ثقفی و ابراهیمی (۱۳۸۸) به بررسی رابطه تدوین استانداردهای حسابداری کیفیت اطلاعات حسابداری پرداختند که نتایج تحقیق نشاندهنده این موضوع بوده که رابطه معناداری بین استانداردهای حسابداری با بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری مشاهده نشده است [5].

فرضیه های پژوهش

فرضیه اول : بکارگیری استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی بر شاخصهای مالی تاثیر دارد.
فرضیه دوم : بکارگیری استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی بر مدیریت سود تاثیر دارد.

مدلها و متغیرهای پژوهش و تعاریف آنها

متغیرهای مربوط به فرضیه اول به شرح جدول ذیل می باشد:

شاخص	عنوان	تفسیر
QUT	نسبت آنی	دارائیهای آنی بدهیهای جاری
CUT	نسبت جاری	دارائیهای جاری بدهیهای جاری
CP	نسبت اعتبارات اعطایی	اعتبارات اعطایی سپرده های دریافتی
CPA	نسبت سرمایه به دارائی	مجموع دارائیهها سرمایه

شاخص	عنوان	تفسیر
CAR	نسبت کفایت سرمایه	سرمایه دارائیهای موزون شده به ضرایب ریسک
DPE	نسبت بدهیها	بدهیها سرمایه
BDPA	نسبت کفایت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	مجموع ذخیره م. م. تسهیلات اعطائی
BDPPE	نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول مطالبات سوخت شده

برای آزمون فرضیه دوم مدیریت سود بانک i در سال t که به منظور محاسبه آن، از مدل زیر استفاده می‌شود:

$$LLPi,t = \beta_0 + \beta_1 LNTAi,t + \beta_2 TLi,t + \beta_3 NPLi,t + \beta_4 EBTPi,t + \beta_5 CHGTLi,t + \beta_6 CHGNPLi,t + \beta_7 CARI,t + \beta_8 LDi,t + \epsilon_{i,t}$$

که در آن:

$LLPi,t$ = نسبت ذخیره تسهیلات اعطایی معوق به کل دارایی‌های بانک i در سال t .

$LNTAi,t$ = اندازه بانک برابر است با لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های بانک i در سال t .

TLi,t = نسبت کل تسهیلات اعطایی به کل دارایی‌های بانک i در سال t .

$NPLi,t$ = نسبت تسهیلات اعطایی مشکوک‌الوصول به کل دارایی‌های بانک i در سال t .

$EBTPi,t$ = نسبت سود قبل از مالیات به کل دارایی‌های بانک i در سال t .

$CHGTLi,t$ = تغییر در کل تسهیلات اعطایی (کل تسهیلات اعطایی سال t منهای کل تسهیلات اعطایی سال $t-1$) به کل دارایی‌های بانک i در سال t .

$CHGNPLi,t$ = تغییر در تسهیلات اعطایی مشکوک‌الوصول (تسهیلات اعطایی مشکوک‌الوصول سال t منهای تسهیلات اعطایی مشکوک‌الوصول سال $t-1$) به کل دارایی‌های بانک i در سال t .

$CARI,t$ = نسبت کفایت سرمایه بانک i در سال t .

LDi,t = نسبت کل سپرده‌ها به کل دارایی‌های بانک i در سال t .

پس از تخمین مدل فوق در سطح کلیت داده‌ها و محاسبه مقادیر ضرایب ($\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_8$) از ضرایب برآورده شده برای محاسبه ذخیره تسهیلات اعطایی معوق اختیاری ($\epsilon_{i,t}$) به شکل زیر استفاده می‌گردد:

$$\epsilon_{i,t} = [LLPi,t - (\beta_1' LNTAi,t + \beta_2' TLi,t + \beta_3' NPLi,t + \beta_4' EBTPi,t + \beta_5' CHGTLi,t + \beta_6' CHGNPLi,t + \beta_7' CARI,t + \beta_8' LDi,t)]$$

توضیح این‌که از قدرمطلق ذخیره تسهیلات اعطایی معوق اختیاری به‌عنوان معیاری برای مدیریت سود استفاده می‌شود.

نسبت کفایت سرمایه بانکها (Capital Adequacy Ratio)

حاصل تقسیم سرمایه پایه به مجموع دارایی‌های موزون شده به ضرایب ریسک برحسب درصد است

روش ها و ابزار تجزیه و تحلیل داده ها

به منظور انجام محاسبات و آماده نمودن داده ها و اطلاعات موردنیاز تحقیق و همچنین تجزیه و تحلیل آنها، از نرم افزارهای Excel و Spss (نسخه ۷) استفاده شده است

پس از جمع‌آوری داده‌ها ابتدا با استفاده از تکنیک‌های آمار توصیفی به توصیف داده‌ها پرداخته می‌شود. به منظور بررسی اینکه در تحقیق از روش‌های آماری پارامتریک و یا از روش‌های آماری ناپارامتریک استفاده می‌شود از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و جهت آزمون فرضیه‌ها از آزمون مقایسه میانگین دو جامعه (آزمون مستقل و آزمون من-ویتی استفاده کرد. آزمون من ویتی یک آزمون مقایسه ای برای مقایسه وضعیت دو گروه مستقل است و وقتی داده‌های یک مطالعه به صورت کیفی ترتیبی باشند بهتر است از این آزمون که یک آزمون غیرپارامتری و معادل آزمون دو نمونه مستقل t است

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

جدول ۱ آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیر	مدیریت سود	نسبت آبی	نسبت جاری	نسبت اعتبارات اعطایی	نسبت سرمایه به دارایی	نسبت کفایت سرمایه	نسبت بدهیها	نسبت کفایت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
تعداد	40	40	40	40	40	40	40	40	40
میانگین	.1975	.2217	.9914	.6020	24.8002	12.1955	21.1640	2.0165	.1150
انحراف معیار	.17923	.08442	.08091	.31212	1.38720E1	8.61719	1.11441	8.88860	1.19597
چولگی	1.312	.710	.202	-.815	.868	1.193	.351	5.775	-4.475
کشیدگی	1.041	-.128	.862	-.491	1.299	.792	-.298	34.827	23.657
کمینه	.00	.10	.82	.02	3.43	1.62	2.29	-4.28	-6.42
بیشینه	.70	.44	1.22	1.14	68.83	36.03	48.19	55.08	1.00

جدول ۲ آمار توصیفی متغیرهای تحقیق قبل از IFRS

متغیر	مدیریت سود	نسبت آبی	نسبت جاری	نسبت اعتبارات اعطایی	نسبت سرمایه به دارائی	نسبت کفایت سرمایه	نسبت بدهیها	نسبت کفایت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
تعداد	20	20	20	20	20	20	20	20	20
میانگین	.2669	.1985	.9749	.7444	25.9308	12.5324	22.5699	.4191	.1803
انحراف معیار	.21376	.06972	.06491	.12583	1.42969E1	7.82743	1.03025E1	.56775	.62793
چولگی	.753	.813	-.684	-.205	1.512	.488	.496	.402	-1.686
کشیدگی	-.738	-.232	.122	-1.169	3.329	-1.192	.444	.925	2.341
کمینه	.01	.11	.83	.53	8.34	1.62	7.21	-.65	-1.55
بیشینه	.70	.34	1.08	.93	68.83	25.80	48.19	1.82	.83

جدول ۳- آمار توصیفی متغیرهای تحقیق بعد از IFRS

متغیر	مدیریت سود	نسبت آبی	نسبت جاری	نسبت اعتبارات اعطایی	نسبت سرمایه به دارائی	نسبت کفایت سرمایه	نسبت بدهیها	نسبت کفایت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
تعداد	20	20	20	20	20	20	20	20	20
میانگین	.1281	.2449	1.0080	.4596	23.6697	11.8586	19.7581	3.6140	.0497
انحراف معیار	.10055	.09291	.09299	.37607	1.37077E1	9.53480	1.20256	1.25091E1	1.59144
چولگی	.773	.447	.216	.119	.210	1.676	.397	4.064	-3.896
کشیدگی	-.570	-.399	.492	-1.548	-.885	2.128	-.582	17.204	16.258
کمینه	.00	.10	.82	.02	3.43	2.29	2.29	-4.28	-6.42
بیشینه	.34	.44	1.22	1.14	49.02	36.03	43.90	55.08	1.00

با توجه به اینکه مدیریت سود بانکها با استفاده از یک مدل رگرسیونی محاسبه می شدند لذا اقدام به اخذ

مدیریت سود بانک ها با استفاده از مدل های رگرسیونی زیر شد که نتایج آن به شرح زیر می باشد:

$$LLPi,t = \beta_0 + \beta_1 LNTAi,t + \beta_2 TLi,t + \beta_3 NPLi,t + \beta_4 EBTPi,t + \beta_5 CHGTLi,t + \beta_6 CHGNPLi,t + \beta_7 CARI,t + \beta_8 LDi,t + \epsilon_{i,t}$$

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LNTA	-0.223764	0.174202	-1.284511	0.2254
TL	-0.038709	0.010167	-3.807329	0.0029

NPL	-0.099066	0.370252	-0.267565	0.7940
EBTP	0.202905	0.111868	1.813794	0.0971
CHGTL	0.000538	0.008148	0.065975	0.9486
CHGNPL	-0.010247	0.017379	-0.589604	0.5674
CAR	-0.074529	0.017559	-4.244396	0.0014
LD	-0.009179	0.017562	-0.522662	0.6116
C	7.921643	3.699353	2.141359	0.0555
R-squared	0.933496	Mean dependent var		0.642255
Adjusted R-squared	0.885130	S.D. dependent var		1.347043
F-statistic	19.30049	Durbin-Watson stat		2.123929
Prob(F-statistic)	0.000019			

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LNTA	-0.082912	0.102122	-0.811896	0.4341
TL	-0.010046	0.007258	-1.384057	0.1938
NPL	-0.017106	0.007818	-2.187984	0.0511
EBTP	-0.011894	0.095781	-0.124182	0.9034
CHGTL	-0.005478	0.006479	-0.845466	0.4159
CHGNPL	0.100497	0.043065	2.333599	0.0396
CAR	-0.009652	0.010053	-0.960174	0.3576
LD	-0.015601	0.009649	-1.616816	0.1342
C	3.967027	1.900718	2.087120	0.0609
R-squared	0.855041	Mean dependent var		0.414534
Adjusted R-squared	0.749616	S.D. dependent var		0.434680
F-statistic	8.110423	Durbin-Watson stat		1.674095
Prob(F-statistic)	0.001138			

با توجه به نتایج جدول ۴ و ۵، آماره $F(0/001 و 0/000)$ دارای سطح معناداری زیر (۵ درصد) می باشد، بنابراین رگرسیون قدرت تبیین دارد. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۹۳/۳ و ۸۵/۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته، توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می شود. همچنین با توجه به این که مقدار آماره دوربین واتسون مدل مابین ۱/۵ و ۲/۵ است (۲/۱۲۳ و ۱/۶۷۴) لذا میتوان گفت در مدل، مشکل خود همبستگی باقیمانده ها وجود ندارد.

آزمون نرمال بودن توزیع متغیر وابسته پژوهش

در این تحقیق به منظور آزمون فرضیات اگر متغیرهای تحت بررسی دارای توزیع نرمال باشد از آزمون مقایسه میانگین دو جامعه و در غیر اینصورت (توزیع غیر نرمال) از آزمون من-ویتنی استفاده می گردد. با توجه به توضیحات بالا لازم است نرمال بودن توزیع متغیرها مورد آزمون قرار گیرد

جدول ۶ نتایج بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها

نتایج آزمون KS (نرمالیته)		متغیر
سطح معنی داری	آماره k-Z	
۰/۱۵۵	۱/۱۳۱	مدیریت سود
۰/۶۲۴	۰/۷۵۲	نسبت آنی
۰/۶۹۹	۰/۷۰۷	نسبت جاری
۰/۰۸۵	۱/۲۵۷	نسبت اعتبارات اعطایی
۰/۷۲۲	۰/۶۹۴	نسبت سرمایه به دارائی
۰/۰۳۳	۱/۴۳۱	نسبت کفایت سرمایه
۰/۹۵۳	۰/۵۱۵	نسبت بدهیها
۰/۰۰۰	۲/۸۹۳	نسبت کفایت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
۰/۰۰۲	۱/۸۳۳	نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول

با توجه به جدول ۶، بعد از آزمون نرمالیته، سطح معنی داری آماره Z آزمون KS برای متغیرهای وابسته نسبت کفایت سرمایه، نسبت کفایت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول و نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول کمتر از ۰/۰۵ می باشد گویای آن است که متغیرهای وابسته مذکور دارای توزیع نرمال نمی باشد لذا برای آزمون فرضیات از روش های آماری ناپارامتریک (در این تحقیق آزمون من-ویتنی) استفاده می گردد. و با توجه به اینکه سایر متغیرهای تحقیق دارای سطح معناداری بیش از ۰/۰۵ می باشد گویای آن است که سایر متغیرها، دارای توزیع نرمال می باشد لذا برای آزمون فرضیات از روش های آماری پارامتریک (در این تحقیق آزمون مقایسه میانگین دو جامعه) استفاده می گردد.

با نظر به اینکه در آزمون فرضیه اول مطرح گردیده است که "بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری بر شاخصهای مالی تاثیر دارد" بر همین اساس فرضیات فرعی مربوط به این فرضیه و فرضیه "تاثیر بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری بر مدیریت سود" نیز مورد آزمون قرار گرفته است که به شرح زیر می باشد:

نتایج آزمون فرضیه ۱-۱

فرضیه ۱-۱: بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری بر نسبت آنی تاثیر دارد.

$$\begin{cases} H_0: \mu_1 = \mu_2 \\ H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \\ H_1: \mu \neq \mu \end{cases}$$

جدول ۷ نتایج آزمون فرضیه فرعی اول

تفاوت میانگین ها	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	آماره F	انحراف معیار نسبت آنی		میانگین نسبت آنی		تعداد	
					قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS
۰/۰۴۶	۰/۰۸۲	۳۸	-۱/۷۸۶	۱/۴۹۹	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	۲۰	۲۰
					۰/۰۹۲	۰/۰۶۹	۰/۲۴۴	۰/۱۹۸		

در جدول ۷ با توجه به اینکه در F ۱/۴۹۹ سطح معناداری بالای ۵ درصد می باشد بنابراین از فرض برابری واریانس دو گروه استفاده می شود، در مرحله بعد از آن جایی که مقدار آماره t برابر با -۱/۷۸۶ بوده و سطح معنی داری آن بیش از ۵ درصد (۰/۰۸۲) می باشد، بنابراین با ۹۵٪ اطمینان فرضیه مربوط به تاثیر بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت آنی تایید نمی گردد.

نتایج آزمون فرضیه ۱-۲

فرضیه ۱-۲: بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت جاری تاثیر دارد.

جدول ۸ نتایج آزمون فرضیه فرعی دوم

تفاوت میانگین ها	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	آماره F	انحراف معیار نسبت جاری		میانگین نسبت جاری		تعداد	
					قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS
۰/۰۳۳	۰/۲۰۰	۳۸	-۱/۳۰۵	۱/۲۴۲	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	۲۰	۲۰
					۰/۰۹۲	۰/۰۶۴	۱/۰۰۸	۰/۹۷۴		

در جدول (۸) با توجه به اینکه در F ۱/۲۴۲ سطح معناداری بالای ۵ درصد می باشد بنابراین از فرض برابری واریانس دو گروه استفاده می شود، در مرحله بعد از آن جایی که مقدار آماره t برابر با -۱/۳۰۵ بوده و سطح معنی داری آن بیش از ۵ درصد (۰/۲۰۰) می باشد، بنابراین با ۹۵٪ اطمینان فرضیه مربوط به تاثیر بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت جاری تایید نمی گردد.

نتایج آزمون فرضیه ۱-۳

فرضیه ۱-۳: بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت اعتبارات اعطایی تاثیر دارد.

جدول ۹ نتایج آزمون فرضیه فرعی سوم

تفاوت میانگین ها	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	آماره F	انحراف معیار نسبت اعتبارات اعطایی		میانگین نسبت اعتبارات اعطایی		تعداد	
					قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS
۰/۲۸۴	۰/۰۰۴	۲۳/۲۰۲	۳/۲۱۲	۴۸/۳۷۸	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	۲۰	۲۰
					۰/۰۰۰	۰/۳۷۶	۰/۱۲۵	۰/۴۵۹	۰/۷۴۴	

در جدول ۹ با توجه به اینکه در F ۴۸/۳۷۸ سطح معناداری زیر ۵ درصد می باشد بنابراین از فرض برابری واریانس دو گروه استفاده می شود، در مرحله بعد از آن جایی که مقدار آماره t برابر با ۳/۲۱۲

بوده و سطح معنی داری آن کمتر از ۵ درصد (۰/۰۰۴) می باشد، بنابراین با ۰/۹۵ اطمینان میتوان گفت که میانگین دو گروه با هم برابر نیستند، یا به عبارت دیگر نسبت اعتبارات اعطایی بانکها قبل از بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری، بیشتر از نسبت اعتبارات اعطایی بانکها بعد از بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری می باشد نهایتاً اینکه بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت اعتبارات اعطایی تاثیر منفی معناداری دارد.

نتایج آزمون فرضیه ۴-۱

فرضیه ۴-۱: بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت سرمایه به دارائی تاثیر دارد.

جدول ۱۰ نتایج آزمون فرضیه فرعی چهارم

تفاوت میانگین ها	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	آماره F	انحراف معیار نسبت سرمایه به دارائی		میانگین سرمایه به دارائی نسبت		تعداد	
					قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS
۲/۲۶۱	۰/۶۱۳	۳۸	۰/۵۱۱	۰/۱۸۹	قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS
					۱۳/۷۰۷	۱۴/۲۹۶	۲۳/۶۶۹	۲۵/۹۳۰	۲۰	۲۰

در جدول (۴-۱۰) با توجه به اینکه در $F=0/189$ سطح معناداری بالای ۵ درصد می باشد بنابراین از فرض برابری واریانس دو گروه استفاده می شود، در مرحله بعد از آن جایی که مقدار آماره t برابر با ۰/۵۱۱ بوده و سطح معنی داری آن بیش از ۵ درصد (۰/۶۱۳) می باشد، بنابراین با ۰/۹۵ اطمینان فرضیه مربوط به تاثیر بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت سرمایه به دارائی تایید نمی گردد.

نتایج آزمون فرضیه ۵-۱

فرضیه ۵-۱: بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت کفایت سرمایه تاثیر دارد.

جدول ۱۱ نتایج آزمون فرضیه فرعی پنجم

شرح/طبقه	قبل از IFRS	بعد از IFRS
میانگین رتبه ها	۲۱/۴۰	۱۹/۶۰
جمع رتبه ها	۴۲۸	۳۹۲
تعداد	۲۰	۲۰
آماره آزمون من ویتنی (U)	۱۸۲	
آماره آزمون ویلکاکسون (W)	۳۹۲	
آماره Z	-۰/۴۸۷	
سطح معنی داری (Sig)	۰/۶۲۶	

با توجه به بالا بودن سطح معنی داری آزمون من ویتنی از سطح خطای مورد پذیرش (۰/۰۵)، نتایج نشان می دهد فرض H_0 رد نشده و ادعای عدم تساوی میانگین نسبت کفایت سرمایه بانکها قبل از IFRS و بعد از IFRS پذیرفته نمی شود. بنابراین می توان نتیجه گرفت کفایت سرمایه بانکهای قرار گرفته در

نمونه بعد از IFRS با قبل از آن تفاوت معنی داری ندارد. به عبارت دیگر تاثیر بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت کفایت سرمایه تایید نمی گردد.

نتایج آزمون فرضیه ۱-۶

فرضیه ۱-۶: بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت بدهیها تاثیر دارد.

جدول ۱۲ نتایج آزمون فرضیه فرعی ششم

تفاوت میانگین ها	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	آماره F	انحراف معیار نسبت بدهی ها		میانگین نسبت بدهی ها		تعداد		
					قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS	
۲/۸۱۱	۰/۴۳۲	۳۸	۰/۷۹۴	۰/۶۲۲	۰/۴۳۵	۱۲/۰۲۵	۱۰/۳۰۲	۱۹/۷۵۸	۲۲/۵۶۹	۲۰	۲۰

در جدول (۱۲) با توجه به اینکه در $F 0/622$ سطح معناداری بالای ۵ درصد می باشد بنابراین از فرض برابری واریانس دو گروه استفاده می شود، در مرحله بعد از آن جایی که مقدار آماره t برابر با ۰/۷۹۴ بوده و سطح معنی داری آن بیش از ۵ درصد (۰/۴۳۲) می باشد، بنابراین با ۰/۹۵ اطمینان فرضیه مربوط به تاثیر بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت بدهیها تایید نمی گردد.

۴ نتایج آزمون فرضیه ۱-۷

فرضیه ۱-۷: بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری بر نسبت کفایت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول تاثیر دارد.

جدول ۱۳ نتایج آزمون فرضیه فرعی هفتم

شرح/طبقه	قبل از IFRS	بعد از IFRS
میانگین رتبه ها	۱۹/۲۰	۲۱/۸۰
جمع رتبه ها	۳۸۴	۴۳۶
تعداد	۲۰	۲۰
آماره آزمون من ویتنی (U)	۱۷۴	
آماره آزمون ویلکاکسون (W)	۳۸۴	
آماره Z	-۰/۷۰۳	
سطح معنی داری (Sig)	۰/۴۸۲	

با توجه به بالا بودن سطح معنی داری آزمون من ویتنی از سطح خطای مورد پذیرش (۰/۰۵)، نتایج نشان می دهد فرض H_0 رد نشده و ادعای عدم تساوی میانگین نسبت کفایت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بانکها قبل از IFRS و بعد از IFRS پذیرفته نمی شود. بنابراین می توان نتیجه گرفت نسبت کفایت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بانکهای قرار گرفته در نمونه بعد از IFRS با قبل از آن تفاوت معنی داری ندارد. به عبارت دیگر تاثیر بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت کفایت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول تایید نمی گردد.

نتایج آزمون فرضیه ۱-۸

فرضیه ۱-۸: بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول تأثیر دارد.

جدول ۱۴ نتایج آزمون فرضیه فرعی هشتم

شرح/طبقه	قبل از IFRS	بعد از IFRS
میانگین رتبه ها	۱۹/۳۰	۲۱/۷۰
جمع رتبه ها	۳۸۶	۴۳۴
تعداد	۲۰	۲۰
آماره آزمون من ویتنی (U)	۱۷۶	
آماره آزمون ویلکاکسون (W)	۳۸۶	
آماره Z	-۰/۶۴۹	
سطح معنی داری (Sig)	۰/۵۱۶	

با توجه به بالا بودن سطح معنی داری آزمون من ویتنی از سطح خطای مورد پذیرش (۰/۰۵)، نتایج نشان می‌دهد فرض H_0 رد نشده و ادعای عدم تساوی میانگین نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بانکها قبل از IFRS و بعد از IFRS پذیرفته نمی‌شود. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بانکهای قرار گرفته در نمونه بعد از IFRS با قبل از آن تفاوت معنی داری ندارد. به عبارت دیگر تأثیر بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری بر نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول تأیید نمی‌گردد.

فرضیه ۲: بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری بر مدیریت سود تأثیر دارد.

جدول ۱۵ نتایج آزمون فرضیه اصلی دوم

تفاوت میانگین ها	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	آماره F	انحراف معیار نسبتجاری		میانگین نسبتجاری		تعداد	
					قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS
۰/۱۳۸	۰/۰۱۴	۲۷/۰۱۶	۲/۶۲۷	۱۳/۹۳۸	بعد از IFRS	قبل از IFRS	بعد از IFRS	قبل از IFRS	۲۰	۲۰
					۰/۰۰۱	۰/۱۰۰	۰/۲۱۳	۰/۱۲۸	۰/۲۶۶	

در جدول (۱۵) با توجه به اینکه در $F ۱۳/۹۳۸$ سطح معناداری زیر ۵ درصد می‌باشد بنابراین از فرض نابرابری واریانس دو گروه استفاده می‌شود، در مرحله بعد از آن جایی که مقدار آماره t برابر با $۲/۶۲۷$ بوده و سطح معنی داری آن کمتر از ۵ درصد (۰/۰۱۴) می‌باشد، بنابراین با ۹۵٪ اطمینان میتوان گفت که میانگین دو گروه با هم برابر نیستند، یا به عبارت دیگر مدیریت سود بانکها قبل از بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری، بیشتر از مدیریت سود بانکها بعد از بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری می‌باشد نهایتاً اینکه بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری بر مدیریت سود تأثیر منفی معناداری دارد.

خلاصه یافته های پژوهش

جدول ۱۶ خلاصه یافته های تحقیق

نتیجه	فرضیه های پژوهش	فرضیه
عدم تاثیر معنادار	بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت آنی تاثیردارد.	فرضیه فرعی اول
عدم تاثیر معنادار	بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت جاری تاثیردارد.	فرضیه فرعی دوم
تاثیر منفی و معنادار	بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت اعتبارات اعطایی تاثیردارد.	فرضیه فرعی سوم
عدم تاثیر معنادار	بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت سرمایه به دارائی تاثیردارد.	فرضیه فرعی چهارم
عدم تاثیر معنادار	بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت کفایت سرمایه تاثیردارد.	فرضیه فرعی پنجم
عدم تاثیر معنادار	بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت بدهیها تاثیردارد.	فرضیه فرعی ششم
عدم تاثیر معنادار	بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت کفایت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول تاثیردارد.	فرضیه فرعی هفتم
عدم تاثیر معنادار	بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برنسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول تاثیردارد.	فرضیه فرعی هشتم
تاثیر منفی و معنادار	بکارگیری استانداردهای بین المللی حسابداری برمدیریت سود تاثیردارد.	فرضیه اصلی دوم

بحث و نتیجه گیری کلی

با توجه به اهمیت استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی، حرکت بانک ها به سمت اجرای این استانداردها ضروری می باشد زیرا این مورد از منظر مالی منجر به شفاف سازی صورت های مالی، افزایش اعتبار در سطح بین المللی، کاهش هزینه حضور در بازارهای مالی و تسهیل ارتباطات بین المللی می شود. بر همین اساس در این تحقیق به بررسی اثر بکارگیری استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی طبق دستورالعمل بانک مرکزی برشاخصهای مالی ومدیریت سود دربانکها بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است. با توجه به مبانی نظری ذکرشده، یافته های تحقیق نیز نشان می دهد که استفاده از IFRS برنسبت آنی، نسبت جاری، نسبت سرمایه به دارائی، نسبت کفایت سرمایه، نسبت بدهیها، نسبت کفایت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول و نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول تاثیر معنی داری نداشته است اما برنسبت اعتبارات اعطایی و مدیریت سود تاثیر منفی و معنی دار داشته است. در مورد تحلیل حاصل از نتایج تحقیق میتوان گفت با توجه به اینکه در IFRS بحث شفافیت اطلاعات و متقابلا افشاء، بسیار حائز اهمیت است لذا بانکها قبل از ارائه صورتهای مالی بر اساس IFRS دارای شواهد مدیریت سود بوده اند اما با توجه به ابلاغیه بانک مرکزی مبنی بر استفاده IFRS دیگر استفاده از این رفتار را

محدود کرده اند و به دنبال افزایش کیفیت سود هستند زیرا این مورد میتواند منجر به افزایش جذب سرمایه گذاری خارجی گردد. همچنین طبق نتایج پس از IFRS نسبت اعتبارات اعطایی نیز کاهش یافته در این مورد نیز میتوان گفت که احتمالاً بانکها به دنبال افزایش کیفیت اعتبارات اعطایی (از طریق کاهش نکول تسهیلات اعطایی) می باشند نه صرفاً به دنبال افزایش اعتبارات اعطایی، بر همین اساس اقدام به کاهش ارائه تسهیلات و بررسی بیشتر شرایط وام گیرندگان کرده اند. از آنجا که اجرای استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی در کشور ما به تازگی مرسوم شده است، تاثیر اجرای آن هنوز در پژوهشها مورد ارزیابی قرار نگرفته و به نوعی تحقیقات در این زمینه نوپاست و با توجه بررسی پیشینه موجود تحقیقی که با تحقیق حاضر هم راستا باشد یافت نشد.

به گروه‌های مختلف از جمله سهامداران، اعتباردهندگان، تحلیل‌گران، مدیران پیشنهاد می‌گردد به نتایج این تحقیق توجه داشته باشند؛ زیرا جذب سرمایه گذاری خارجی پس از برجام و ضرورت نیاز به همسویی با سیستم های مالی بین المللی و کاهش تفاوت های بین کشورها از طریق اعمال استانداردها و رویه های مالی یکسان بین المللی به عنوان زبان مشترک در کنار الزامات مقرر و ابلاغی از سوی مراجع ذیربط نظیر بانک مرکزی، از مهم ترین دلایل تاکید بر استانداردهای بین المللی گزارشگری می باشد. بر همین اساس به مدیران بانکها پیشنهاد میشود که در ارائه هر چه بهتر بکارگیری استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی طبق دستورالعمل بانک مرکزی در تلاش باشند. در ضمن بایستی سازمان بورس اوراق بهادار نیز برای مشخص شدن ارزش واقعی شرکتها، شفاف سازی اطلاعاتشان و درک بهتر عملکردشان، قوانین و مقرراتی را اتخاذ کنند که بانکها تا حد امکان در بکارگیری استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی دقت داشته باشند زیرا این مهم منجر به ریز بینی سرمایه گذاران خارجی می شود. با توجه به تاثیر بکارگیری استانداردهای بین المللی بر اعتبارات اعطایی، به بانکها توصیه میشود به این مقوله توجه ویژه ای نمایند و همچنین با توجه به تاثیر آن بر مدیریت سود بانکها، حسابسان، تحلیلگران، سازمان بورس اوراق بهادار و سرمایه گذاران توصیه میشود که در تصمیم گیری ها و تحلیلها بر اساس سود، برای موضوع مدیریت سود در بانکها اهمیت خاصی قائل شوند. و در خصوص پیشنهاد برای پژوهش های آینده پیشنهاد می گردد

به بررسی تأثیر بکارگیری استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی بر محافظه کاری (شرطی و غیر شرطی) بانکها، کیفیت حسابرسی، رتبه شفافیت و کارائی مدیریت بانکها پرداخته شود.
- محدودیت دسترسی به اطلاعات مالی بانکها موجب گردیده تا برای انجام پژوهش از ۱۰ بانک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار استفاده شود، بنابراین نتایج پژوهش در مورد سایر بانکها به آسانی قابل تعمیم نخواهد بود.

فهرست منابع

۱. استانداردهای بین المللی حسابداری
۲. اشعری الهام، شوال پور، سعید، (۱۳۹۲) "بررسی تأثیر ریسک اعتباری بر سودآوری بانکها در ایران"، **تحقیقات مالی**، دوره ۱۵، شماره ۲، صص ۲۲۹-۲۴۶
۳. پورعبدالهیان مرجان، مزروعی، سمانه، (۱۳۹۴)، "تأثیر پذیرش استانداردهای بین المللی بر کیفیت گزارشگری مالی"، **مجله حسابداری**، آذر ماه ۱۳۹۴، صص ۵۰-۵۵
۴. ثروین، محمدتقی، (۱۳۹۰)، "مفهوم سود و هموار سازی سود"، **روزنامه دنیای اقتصاد**، شماره ۲۵۹۲
۵. ثقفی، علی، ابراهیمی، ابراهیم، "رابطه تدوین استانداردهای حسابداری با کیفیت اطلاعات حسابداری"، **بررسی های حسابداری و حسابرسی**، شماره ۵۷
۶. قنبریان، رضا، "پیآمدهای پذیرش استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی" **مجله حسابداری**، صص ۲۰-۲۷
۷. رضا نژاد، اکبر، (۱۳۸۹)، "نسبتهای مالی عملکرد در بانکها"، **نشریه بانک و اقتصاد**، شماره ۱۰۹، آبانماه ۱۳۸۹ صص ۴۶-۵۱
۸. مرادی، مجید، (۱۳۹۵)، "نقش مدیریت سود و هموار سازی سود در رفتار سیاسی مدیران"، **نشریه مطالعات حسابداری و حسابرسی**، شماره ۱۹، انجمن حسابداری ایران
۹. کرمی فرزانه، ملانظری، مهناز، (۱۳۹۲)، "بررسی رابطه ذخیره مطالبات مشکوک الوصول و مدیریت سرمایه در بانکها"، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - دانشگاه الزهراء - دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی - ۱۳۹۲ - پایان نامه کارشناسی ارشد

۱۰. نوری بروجردی، پیمان، سوری، داوود، اشرف گنجویی، محمدعلی، (۱۳۹۲)، "مدیریت سود، ریسک سهام و نوسانات درآمد در بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، پاییز ۱۳۹۲، دوره ۴، شماره ۳، صص ۱۶۵-۱۸۳

۱۱. نیکومرام هاشم، فتحی زادالله، (۱۳۹۰)، "تاثیر استاندارد های ملی حسابداری ایران بر کیفیت گزارشگری مالی با تاکید بر پایداری سود در بورس اوراق بهادار تهران"، **حسابداری مدیریت**، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات، سال چهارم، بهار ۱۳۹۰، شماره ۸

۱۲. وقفی، سید حسام و همکاران، (۱۳۹۷)، " بررسی رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته باکیفیت افشا، مدیریت سود و سودآوری در شرکت های بورس اوراق بهادار تهران "، **پژوهش های تجربی حسابداری**، سال هفتم، تابستان ۱۳۹۷، شماره ۲۸، صص ۹۴-۷۱

13. ANWER S. AHMED –SCOTT DUELLMAN (2012) “Managerial Overconfidence and Accounting Conservatism” - First published:31 July 2012 onlinelibrary.wiley.com/journal/1475679x **Financial Analysis** Volume 51

14. Barth, M. E. Konchitchki, Y , And W.R. Landsman. (2008), “Cost Of Capital And Earnings Transparency.” Working Paper, Stanford University and the University Of North Carolina at Chapel Hill. Available At URL: <https://www.ssrn.com>.

15. Aharony Joseph (2010) “The Impact of Mandatory IFRS Adoption on Equity Valuation of Accounting Numbers for Security Investors in the EU “ - **Journal European Accounting Review** Volume 19, 2010 - Issue 3 Pages 535-578 | Received 01 Sep 2008, Accepted 01 Jun 2010, Published online: 08 Sep 2010

16. Bruche, M. and González-Aguado, C., (2010), “Recovery rates, default probabilities, and the credit cycle”, **Journal of Banking and Finance**, 34(4), 754–764.

17. Chalermchatvichien Pichaphop (2010) , “Management, Faculty of Business and Economics”, University of PecsThe Effect of Bank Ownership Concentration on

Capital Adequacy, Liquidity, and Capital Stability (Basel II and Basel III) - 46

Pages Posted: 19 Jul 2011 Last revised: 11 Jan 2013

18. Chung-HuaShena Hsiang - LinChih (2005) "Investor protection, prospect theory, and earnings management: An international comparison of the banking industry Author links open overlay panel "- **Journal of Banking & Finance**- Volume 29, Issue 10, October 2005, Pages 2675-2697
19. Fonseca Ana Rosa - González Francisco – (2007) "Cross-country determinants of bank income smoothing by managing loan-loss provisions Article in **Journal of Banking & Finance** 32(2):217-228 · February 2008 with 601 Reads DOI: 10.1016/j.jbankfin.2007.02.012
20. Jermakovich, E. K. and Gornik-Tomaszewski, S. (2006) "Implementing IFRS from the perspective of EU publicly traded companies", **Journal of International Accounting, Auditing and Taxation**, Vol. 15, p. 170-196
21. Jong Abe De, Rosellon Miguel (2006)"The Economic Consequences of IFRS": The Impact of IAS 32 on Preference Shares in the Netherlands **Article (PDF Available) in European Accounting Review** 15(S3):169-185 · October 2006 with 306 Reads
22. Hevas Dimosthenis - Karampinis Nikolaos (2009) "The Effect of the Mandatory Application of IFRS on the Value Relevance of Accounting Data: Some Evidence from Greece" - **Article in European Research Studies Journal** XII(1):73-100 · January 2009 with 50 Reads
23. Shingjergji, Ali & Hyseni, Msc. (2015). "THE DETERMINANTS OF THE CAPITAL ADEQUACY RATIO IN THE ALBANIAN BANKING SYSTEM DURING" 2007 -2014. Thomas Lagoarde-Segot 2017/5/1 **Journal : International Review** of Pages 113-123 Publisher North-Holland.
An Investigation of Compliance with International Accounting Standards by Listed Companies in the Gulf Co-Operation Council Member States

Reviewing the Impact of International Financial Reporting Standards in accordance with the Central Bank Guidelines on Financial Indices and Earnings Management in Banks

Majid Vahedi¹©

Graduated from Azad University, Central Tehran Branch, Iran

Azita Jahanshad (PhD)²

Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Economics and Accounting, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Iran

(Received: 4 September 2018; Accepted: 13 January 2019)

Growth of international trade and capital flows the increasing economic conjunction over the past two decades has led to the desire to harmonize accounting standards among countries has been as a result, many countries have accepted the use of international accounting standards. By increasing the comparability and quality of financial information, the standards provide information transparency which, on the one hand, empowers investors and other stakeholders to make informed economic decisions and on the other hand, by reducing the information gap between information holders and investors, it strengthens accountability. In addition, with the investors' familiarity with the opportunities and threats of investment in the world, the optimal allocation of capital and increase the efficiency of the economy is provided and banks, which as the economic leaders of the society, especially in attracting and allocating capital to the economic pillar of the country are of critical importance. In this research, the impact of the application of international accounting standards according to the Central Bank Regulation on financial indicators and earnings management of banks has been investigated and since the central bank instructions from the beginning of 1394 are obligatory Therefore, the effects of applying the above guidelines have been evaluated from 1392 to the end of 1395. To test the hypotheses, the means of comparison between the two societies and Mann-Whitney have been used. The findings of the research show that the application of international accounting standards has a significant negative effect on earnings management, given the importance international financial reporting standards require banks to move towards implementation of these standards, since this financially leads to clearing of financial statements, increasing international credit, lowering the cost of attending financial markets, and facilitating international communications.

Keywords: International Accounting Standards, Financial Ratios, Profit Management.

---

¹ majidvahedi@yahoo.com © (Corresponding Author)

² az_jahanshad@yahoo.com